Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 24. novembril 2022 [1]

Kohtuasi C-234/21

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL,
NG,
WL
versus
Conseil des ministres

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus, Belgia))

Eelotsusemenetlus – Õigusaktide ühtlustamine – Tulirelvade omandamise ja valdamise kontroll – Keelatud tulirelvad – Direktiiv 91/477/EMÜ – Artikli 7 lõige 4a – Teatavate poolautomaatsete tulirelvade üleminekukord – Riikide võimaluse puudumine näha ette üleminekukord paukpadruneid laskvate tulirelvade jaoks – Artikli 1 lõike 1 punkt 1 – Mõiste „tulirelv" – Paukpadruneid laskvate tulirelvade valdamiseks loa saamise vajadus – Kehtivus – Võrdsus seaduse ees – Omandiõigus

1. Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus, Belgia) kahtleb relvaseaduse [2] reformi vastu esitatud kaebuse raames, kas direktiivi 91/477/EMÜ [3] artikli 7 lõige 4a, mis lisati direktiiviga (EL) 2017/853 [4], mis võeti selle reformiga Belgia õiguskorda üle, on kehtiv.

2. Selle reformi kohaselt keelati Belgias 2019. aastal teatud liiki poolautomaatsed relvad, mille omandamine ja valdamine oli seni lubatud. Seevastu, kui need relvad on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017, on need ajutiselt ja teatud tingimustel liikmesriikidele direktiivi 91/477 uue artikli 7 lõikega 4a antud võimaluse alusel endiselt lubatud.

[1] Algkeel: hispaania.

[2] 5. mai 2019. aasta seadus mitmesuguste sätete kohta kriminaalasjades ja kultusasjades ning millega muudetakse 28. mai 2002. aasta seadust eutanaasia ja sotsiaalkindlustusega seotud rikkumisi reguleeriva karistusseadustiku kohta (Loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, et modifiant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie et le Code pénal social) (*Moniteur belge*, 24.5.2019, lk 50023; edaspidi „5. mai 2019. aasta seadus"). Sellega muudeti 8. juuni 2006. aasta seadust, mis reguleerib relvadega seotud majandustegevust ja individuaalset tegevust (Loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes, *Moniteur belge*, 9.6.2006, lk 29840; edaspidi „relvaseadus").

[3] Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiiv relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT 1991, L 256, lk 51; ELT eriväljaanne 13/11, lk 3). See direktiiv tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta direktiiviga (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2021, L 115, lk 1).

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2017, L 137, lk 22).

3. Selles artiklis ette nähtud üleminekukorda ei kohaldata siiski niisuguste poolautomaatsete relvade omanike suhtes, mis on ümber ehitatud paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks.

4. Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) pöördub Euroopa Kohtu poole, paludes tal otsustada direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kehtivuse üle. Ta leiab, et see võib olla vastuolus õigusega võrdsusele seaduse ees, diskrimineerimiskeeluga ja omandiõigusega, mis on ette nähtud vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artiklites 20, 21 ja 17, ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus. Direktiiv 91/477

5. Artiklis 1 on määratletud:

„1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „tulirelv" – kaasaskantav relvarauaga relv, mis püssirohu toimel laseb välja haavli, kuuli või lendkeha või mis on selleks ette nähtud või mida on võimalik selleks ümber ehitada, välja arvatud juhul, kui see on mõiste alt välistatud ühel I lisa III osas loetletud põhjustest. Tulirelvade liigitus on toodud I lisa II osas.

   Eset loetakse püssirohu toimel haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks ümberehitatavaks, kui:

   a) sellel on tulirelva väljanägemine ja

   b) seda saab vastavalt ümber ehitada tänu selle konstruktsioonile või valmistamismaterjalile;

2) „tulirelva oluline osa" – relvaraud, relvaraam, relva lukukoda (sealhulgas vajaduse korral hõlmates nii lukukoda kui ka relvaraami), püstolikelk, trummel, lukk ja sulgur, mis eraldi esemetena kuuluvad samasse klassi kui tulirelv, mille külge need on kinnitatud või mille külge kinnitamiseks need on ette nähtud;

[…]

4) „hoiatus- ja signaalrelvad" – seadmed, millel on padrunipesa, mis on kavandatud üksnes paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise signaali andmiseks mõeldud laskemoonaga tulistamiseks ning mida ei ole võimalik ümber ehitada püssirohu toimel haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks;

5) „saluudiks kasutatavad ja akustilised relvad" – spetsiaalselt üksnes paukpadrunite tulistamiseks ümberehitatud tulirelvad, mida kasutatakse näiteks teatrietendustel, fotosessioonidel, filmi- ja televisioonisalvestustel, ajalooliste sündmuste taasetendamisel, paraadidel, spordisündmustel ja õppustel;

6) „laskekõlbmatuks muudetud tulirelvad“ – tulirelvad, mis on muudetud jäädavalt laskekõlbmatuks, mis tagab, et kõnealuse tulirelva kõik olulised osad on muudetud jäädavalt kasutuskõlbmatuks ning et neid ei ole võimalik tulirelva taas laskekõlblikuks muutmiseks eemaldada, asendada või ümber ehitada;

[…]“.

6. Artiklis 3 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad oma õigusaktidega vastu võtta käesolevas direktiivis sätestatutest rangemaid eeskirju […]“.

7. Artiklis 6 on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 2 lõike 2 kohaldamist, võtavad liikmesriigid kõik asjakohased meetmed, et keelata A-klassi tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona omandamine ja valdamine. Nad tagavad, et need tulirelvad, tulirelva olulised osad ja laskemoon, mille valdamine on ebaseaduslik ja rikub kõnealust keeldu, konfiskeeritakse.

2. Elutähtsa taristu, kaubalaevade, väärtuslike konvoide ja tundlike rajatiste turvalisuse tagamise eesmärgil, samuti riigikaitse, hariduslikel, kultuurilistel, teaduslikel ja ajaloolistel eesmärkidel ning ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, võivad liikmesriigi pädevad asutused A-klassi tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona osas anda loa, tehes seda üksikjuhtudel, erandkorras ja piisavalt põhjendades ning juhul, kui see ei ohusta avalikku julgeolekut ega avalikku korda.

[…]

6. Liikmesriigid võivad lubada sportlaskjatel omandada ja vallata A-klassi punkti 6 või 7 alla kuuluvaid poolautomaatseid tulirelvi järgmistel tingimustel:

[…]“.

8. Artikli 7 lõikes 4a on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad otsustada kinnitada, uuendada või pikendada A-klassi punktide 6, 7 või 8 alla liigituvate tulirelvade lube tulirelvale, mis oli liigitatud B-klassi ning seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017, tehes seda vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud tingimustele. […].

[…]“.

9. I lisa II osas on märgitud:

„II. Käesoleva direktiivi kohaldamisel liigitatakse tulirelvad järgmistesse klassidesse:

1.

A-klass – Keelatud tulirelvad

1. Lahinguotstarbelised reaktiivmürsud ja laskeseadeldised.

2. Automaattulirelvad.

3. Mõne muu eseme kuju imiteerivad tulirelvad.

4. Läbistava toimega, lõhke- või süütelaskemoon ja sellise laskemoona kuulid.

5. Püstolite ja revolvrite laieneva kuuliga laskemoon ja sellise laskemoona kuulid, välja arvatud nende relvade kasutamisõigust omavate isikute jahipidamis- või sportrelvade laskemoon.

6. Automaattulirelvad, mis on ümber ehitatud poolautomaatseteks tulirelvadeks, ilma et see piiraks artikli 7 lõike 4a kohaldamist.

7. Kõik järgmised poolautomaatsed kesktule tulirelvad:

   a) lühikesed tulirelvad, mis võimaldavad ilma ümberlaadimiseta tulistada rohkem kui 21 padrunit, kui:

      i) rohkem kui 20 padrunit mahutav laadimisseade on tulirelva osa või

      ii) rohkem kui 20 padrunit mahutav vahetatav laadimisseade kinnitatakse tulirelvale;

   b) pikad tulirelvad, mis võimaldavad ilma ümberlaadimiseta tulistada rohkem kui 11 padrunit, kui:

      i) rohkem kui 10 padrunit mahutav laadimisseade on tulirelva osa; või

      ii) rohkem kui 10 padrunit mahutav vahetatav laadimisseade kinnitatakse tulirelvale.

8. Poolautomaatsed pikad tulirelvad (st tulirelvad, mis on algselt mõeldud õlalt laskmiseks), mille pikkust on võimalik kas kokkupandava kaba, teleskoopkaba või ilma tööriistadeta eemaldatava kaba abil vähendada pikkuseni alla 60 cm, mõjutamata relva funktsionaalsust.

9. Kõik sellesse klassi kuuluvad tulirelvad pärast nende ümberehitamist paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks.

[…]".

B. Belgia õigus. Relvaseadus[5]

10. Artikli 3 lõikes 1 on märgitud:

„Keelatud relvadeks loetakse:

[…]

19. automaattulirelvad, mis on ümber ehitatud poolautomaatseteks tulirelvadeks;

[5] Toon ära artiklid 5. mai 2019. aasta seadusega muudetud redaktsioonis.

20. poolautomaatsed pikad tulirelvad, mille pikkust on võimalik kas kokkupandava kaba, teleskoopkaba või ilma tööriistadeta eemaldatava kaba abil vähendada pikkuseni alla 60 cm, mõjutamata relva funktsionaalsust."

11. Artikli 3 lõikes 4 on sätestatud:

„Tulirelvad, mis on ümber ehitatud paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks, ning tulirelvad, mis ei ole selleks eesmärgiks ümber ehitatud ja mida kasutatakse ainuüksi eespool nimetatud padrunite või ainete tulistamiseks, jäävad sellesse klassi, millesse need on lõigete 1 ja 3 alusel liigitatud."

12. Artiklis 45/2 on sätestatud:

„Isikud, kes on enne 13. juunit 2017 seaduslikult omandanud ja registreerinud artikli 3 lõike 1 punktides 19 ja 20 viidatud relva kas loa alusel või jahiloa alusel registreerimise, konkreetse relvahoidmistõendi või laskesportlase litsentsi alusel või siis luba omavate isikute registrisse kandmise alusel, võivad seda relva endiselt omada, tingimusel et täidetud on muud õigusnormide kohased tingimused relva valdamiseks. Seda relva saab võõrandada üksnes artikli 27 lõike 3 neljandas lõigus viidatud laskesportlastele ja vastavat luba omavatele relvakaupmeestele, kollektsionääridele või muuseumidele. Tulirelva võib ka muuta laskekõlbmatuks vastavalt artikli 3 lõike 2 punktile 3 või sellest võib loobuda."

II. Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

13. Ühendus Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL ja kaks eraisikut esitasid 22. novembril 2019 Cour constitutionnelle'ile (konstitutsioonikohus) kaebuse 5. mai 2019. aasta seaduse,[6] millega muudeti relvaseadust ja millega võeti Belgia õigusesse üle direktiiv 2017/853, mitme artikli peale.

14. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul olid Belgias paukpadrunite laskmiseks ümberehitatud poolautomaatsed relvad vabamüügis. Alates 5. mai 2019. aasta seaduse artikli 153 lõike 5 ja artikli 163 jõustumisest[7] said seda tüüpi relva omandanud isikud kas keelatud relva või niisuguse relva omanikuks, mida ei saanud nõutava loa puudumise tõttu seadustada, kuna luba tuli üldjuhul saada enne relva omandamist.

15. Seevastu poolautomaatsete (ümberehitamata) tulirelvade omanike suhtes, kes on need seaduslikult omandanud ja registreerinud enne 13. juunit 2017, kohaldatakse üleminekukorda, mis võimaldab neil need relvad alles jätta.[8]

6 Selles kohtuasjas on asjasse puutuv, et vaidlustati selle seaduse artikli 153 lõige 5 koostoimes artikliga 163, millega muudeti vastavalt relvaseaduse artikli 3 lõiget 4 ja artiklit 45/2.

7 See jõustus 3. juunil 2019.

8 Direktiiv 2017/853 näeb ette sama skeemi I lisa II osa B- ja C-klassi kuuluvate paukpadruneid laskvate relvade kohta (mille jaoks on vastavalt nõutav luba ja deklareerimine), mistõttu kohaldatakse kõigi relvade suhtes korda (keeld, luba või deklareerimine), mida nende suhtes kohaldati enne nende paukpadruneid laskvaks relvaks ümberehitamist. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused puudutavad üksnes keelatud relvi, keskendan ma tähelepanu A-klassi punktile 9, jättes kõrvale B-klassi punkti 8 ja C-klassi punkti 5.

16. Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) selgitab, kuidas direktiiviga 2017/853 muudeti avaliku julgeoleku huvides direktiivi 91/477 ja lisati poolautomaatsed relvad keelatud tulirelvade loetellu (A-klassi punktid 6–8). Analoogsetel põhjustel lisati paukpadrunitega kasutamiseks ümberehitatud relvad samasse loetellu A-klassi punktis 9. [9]

17. See muudatus:

– andis liikmesriikidele võimaluse kehtestada üleminekukord, mida saavad kasutada ainult A-klassi punktidesse 6–8 liigitatud poolautomaatsete relvade omanikud, tingimusel et nad on need relvad seaduslikult omandanud ja registreeritud enne 13. juunit 2017;

– see ei võimaldanud liikmesriikidel kehtestada üleminekukorda neile, kes on omandanud needsamad relvad, aga need ümber ehitanud kasutamiseks paukpadrunitega.

18. Järelikult, kui nii poolautomaatsed relvad (A-klassi punktid 6–8) kui ka paukpadrunitega kasutamiseks ümberehitatud relvad (A-klassi punkt 9) on omandatud *pärast* 13. juunit 2017, koheldakse nende omanikke samamoodi ebasoodsalt, kuna neile ei kohaldata mingit üleminekukorda. [10]

19. Seevastu A-klassi punktidesse 6–8 liigitatud poolautomaatsete relvade omanikke koheldakse ebavõrdselt võrreldes A-klassi punkti 9 liigitatud relvade omanikega, kui mõlemad on omandanud need relvad *enne* 13. juunit 2017. Esimesed saavad kasutada üleminekukorda, teised mitte.

20. Asja menetleva kohtu sõnul ei võimalda kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs*. parlament ja nõukogu kindlaks teha, kas see erinev kohtlemine on kooskõlas võrdsuse, diskrimineerimiskeelu, õiguspärase ootuse kaitse ja omandiõiguse põhimõttega. [11]

21. Nendel asjaoludel esitas Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 91/477/EMÜ artikli 7 lõige 4a koostoimes sama direktiivi I lisa II osa A-klassi punktidega 6–9 rikub […] harta artikli 17 lõiget 1, artikleid 20 ja 21 ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, kuna sellega ei ole liikmesriikidel lubatud näha ette üleminekukorda A-klassi punktis 9 nimetatud tulirelvade suhtes, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017, samas kui neil on lubatud näha ette üleminekukord A-klassi punktides 6–8 nimetatud tulirelvade suhtes, mis on seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017?“

[9] Kuigi punkt 9 viitab „kõikidele sellesse [A-]klassi kuuluvatele tulirelvadele pärast nende ümberehitamist paukpadrunite, ärritavate või muude toimeainete või pürotehnilise laskemoona tulistamiseks või saluudiks kasutatavateks või akustilisteks relvadeks“, on selles kohtuvaidluses tähelepanu all ainult relvad, mis on ümber ehitatud paukpadrunite tulistamiseks (eelotsusetaotluse punkt B.14). Seega, kui ei ole teisiti täpsustatud, on siin A-klassi punktile 9 viitamisel silmas peetud ainult paukpadruneid laskvaid relvi.

[10] Cour constitutionnelle (konstitutsioonikohus) leiab, et nende relvade täielik keelamine *alates 13. juunist 2017* oli ette nähtav alates direktiivi 2017/853 avaldamisest. Ta tugineb 3. detsembri 2019. aasta kohtuotsusele Tšehhi Vabariik *vs*. parlament ja nõukogu (C-482/17, EU:C:2019:1035; edaspidi „kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs*. parlament ja nõukogu“), et väita, et see keeld on kooskõlas omandiõiguse ja õiguspärase ootuse kaitsega.

[11] Cour constitutionnelle'i (konstitutsioonikohus) sõnul analüüsis kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs*. parlament ja nõukogu üksnes üleminekukorra puudumist A-klassi punktide 6, 7 või 8 tulirelvade jaoks, mis on omandatud *pärast* 13. juunit 2017 (eelotsusetaotluse punkt B.18.3). Nüüd on vaidlustatud seesama üleminekukorra puudumine A-klassi punkti 9 relvade puhul, mis on omandatud *enne* seda kuupäeva.

III. Menetlus Euroopa Kohtus

22. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtus 12. aprillil 2021.

23. Kirjalikud seisukohad on esitanud kaebaja, NG ja WL, Belgia valitsus, nõukogu, parlament ja Euroopa Komisjon. Need kolm institutsiooni ja Belgia valitsus osalesid 19. septembril 2022 peetud kohtuistungil.

IV. Õiguslik hinnang

A. Sissejuhatavad märkused

1. Vaidluse piiritlemine

24. Direktiivi 91/477 algses redaktsioonis eristati mitut tulirelvaklassi: A („keelatud tulirelvad"); B („loa alusel lubatud tulirelvad"); C („deklareeritavad tulirelvad ja relvad") ja D („muud tulirelvad"). [12]

25. Direktiiviga 2017/853 muudeti klassifitseerimist, keelates teatavad poolautomaatsed relvad, mis olid seni olnud klassifitseeritud pigem üldiselt B-klassi punktide 1 ja 4 alla (olenevalt sellest, kas tegemist on lühikeste või pikkade relvadega) kui loa alusel lubatavad relvad.

26. Selle muudatuse tulemusel klassifitseeriti mõned poolautomaatsed tulirelvad, mis kuuluvad B-klassi (loa alusel lubatud relvad), seega A-klassi (keelatud relvad).

27. I lisa II osas hõlmab A-klass muu hulgas kolme alamklassi: [13]

– automaattulirelvadest ümberehitatud poolautomaatsed tulirelvad (punkt 6);

– lühikesed ja pikad poolautomaatsed kesktule tulirelvad, teatavast tasemest suurema tulejõuga ja suuremal arvul laskemoona laadimise võimalusega (punkt 7);

– pikad poolautomaatsed sissetõmmatava kabaga tulirelvad (punkt 8).

28. Lisaks loodi A-klassis alamklass (punkt 9), mis hõlmab „kõiki [A-klassi] tulirelvi pärast nende ümberehitamist paukpadrunite […] tulistamiseks".

29. Liidu seadusandja võttis arvesse asjaolu, et nende B-klassi relvade üleminek A-klassi tähendas, et suur hulk seaduslikult omandatud poolautomaatsete relvade omanikke jäi omandiõigusest ilma (nende relvade omandamise ja valdamise keeld tähendas nende konfiskeerimist). [14]

[12] [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta d]irektiiviga 2008/51/EÜ[, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2008, L 179, lk 5),] läbi viidud reform säilitas selle struktuuri, piirdudes ainult B-klassi sisu muutmisega.

[13] A-klassi punktid 1–5 jäid samaks, nagu need juba kehtisid. Muud liiki poolautomaatsed relvad klassifitseeriti B-klassi.

[14] Direktiivi 91/477 artikli 6 lõige 1.

30. Seepärast nägi ta direktiivi 91/477 uue artikli 7 lõikes 4a ette võimaluse, et liikmesriigid võivad kinnitada, uuendada või pikendada A-klassi punktide 6–8 alla liigituvate tulirelvade lube tulirelvadele, mis olid liigitatud B-klassi ning seaduslikult omandatud ja registreeritud enne 13. juunit 2017 (direktiivi 2017/853 jõustumise kuupäev).

31. Selles üleminekukorras ei ole siiski mainitud A-klassi punkti 9 relvi, nimelt neid, mis on ümber ehitatud paukpadrunite laskmiseks. Õigusnormis viimati nimetatud relvi käsitlevate sätete puudumine [15] ühes sellega, et seal on sõnaselgelt nimetatud A-klassi punktide 6–8 relvi, toob kaasa selle artikli sõnasõnalise tõlgendamise: üleminekukorda saavad kasutada ainult nende (ümberehitamata) relvade omanikud, mitte (ümberehitatud) relvade omanikud.

32. Ma ei pea võimalikuks artikli 7 lõike 4a niisugust tõlgendust, mis laiendaks selle kohaldamisala lisaks ümberehitamata poolautomaatsetele tulirelvadele, mis on klassifitseeritud A-klassi punktidesse 6–8, samadele relvadele, mis on ümber ehitatud paukpadrunite laskmiseks ja mis on klassifitseeritud pärast direktiiviga 2017/853 läbiviidud reformi direktiivi 91/477 A-klassi punkti 9. [16]

33. See tõlgendus läheks vastuollu direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a sõnastusega, milles – ma rõhutan – ei ole nimetatud A-klassi punkti 9 tulirelvi, mis tulenevad A-klassi punktide 6–8 tulirelvade kohandamisest (paukpadrunitega kasutamiseks).

34. Tunnistan, et Euroopa Kohtul oleks mugavam *tõlgendada* direktiivi 91/477 [17] artikli 7 lõiget 4a *kooskõlaliselt*, mis väldiks selle võimaliku kehtetuks tunnistamisega seotud tagajärgi. Selle väite kohaselt piisaks sellest, kui asuda seisukohale, et üleminekukord laieneb ka A-klassi punkti 9 poolautomaatsetele tulirelvadele, kuigi artiklis ei ole neid sõnaselgelt nimetatud.

35. Leian siiski, et ei ole mõeldav asendada seadusandja tahet või seda moonutada, kui ta on ise valinud üleminekukorra, milles on *expressis verbis* ette nähtud, et see puudutab ainult ühtesid relvaklasse ja mitte teisi. See on nii seda enam, et – nagu kohtuistungil öeldud – see meede võeti teadlikult ja tahtlikult.

36. Nagu Euroopa Kohus on meenutanud, „ei saa liidu õiguse sätte tõlgendus võtta kõnealuse sätte selgelt ja täpselt sõnastuselt kogu selle soovitavat toimet. Seega ei saa Euroopa Kohus juhul, kui liidu õigusnormi tähendus on sätte sõnastuse järgi üheselt mõistetav, sellest tõlgendusest kõrvale kalduda“ [18].

[15] Belgia valitsus, kes väitis nii pärast seadusandliku teksti analüüsimist, leiab, et tegemist on unustamisega. Parlament, nõukogu ja komisjon väitsid kohtuistungil vastupidi, et väljajätmine oli tahtlik, arvestades mis tahes muu lahenduse puudusi.

[16] Sellele tõlgendusele näib viitavat komisjon, kui ta väidab oma kirjalikes seisukohtades (punkt 73 jj), et erinevatesse kategooriatesse kuuluvate relvade omanike erinev kohtlemine ei tulene mitte direktiivi 91/477 artikli 7 lõikest 4a, vaid Belgia seadusest, mis tugineb sellele artiklile, kuna sellega võis A-klassi punktide 6, 7 või 8 poolautomaatsele relvadele antud lubade kinnitamisest, uuendamisest või pikendamisest keelduda.

[17] Seda võimalust nimetas Euroopa Kohus kohtuistungil. Mõned menetlusse astujad ei välistanud seda, samas kui teised leidsid, et see on *contra legem*.

[18] 20. septembri 2022. aasta kohtuotsus VD ja SR (C-339/20 ja C-397/20, EU:C:2022:703, punkt 71), milles on viidatud 25. jaanuari 2022. aasta kohtuotsusele VYSOČINA WIND (C-181/20, EU:C:2022:51, punkt 39).

37. Neil asjaoludel põhinevad kahtlused (muudetud) direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kehtivuse suhtes asjaolul, et poolautomaatsete paukpadruneid tulistavate relvade omanikud on ümber liigitatud A-klassi,[19] mistõttu neil ei ole võimalust neid relvi endale alles jätta. Küsimust, kas see säte kahjustab õigusi, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab, nagu ka õiguspärase ootuse põhimõtet, saab lahendada ainult Euroopa Kohus.

2. Eelotsuse küsimuse vastuvõetavus

38. Komisjoni arvates on eelotsusetaotlus vastuvõetamatu, kuna see on hüpoteetiline. Tema hinnangul:

– on direktiivi 91/477 artikli 7 lõikega 4a kehtestatud üleminekukorrale ranged tingimused: tulirelvade valdamiseks peab olema saadud luba ja relvad registreeritud enne 13. juunit 2017;

– kuna Belgias hakkas relvaseadus paukpadrunite tulistamiseks ümberehitatud poolautomaatsete tulirelvade suhtes kehtima alles alates direktiivi 2017/853 ülevõtmisest (need olid vabamüügis), ei olnud nende jaoks eelnev luba ega registreerimine nõutav;

– neil asjaoludel, isegi kui oletada, et direktiivi 91/477 artikli 7 lõikega 4a oleks A-klassi punkti 9 relvad lisatud üleminekukorra alla, ei oleks Belgial olnud võimalik selle sättega pakutud võimalust rakendada.

39. Ma ei nõustu komisjoni vastuväitega, sest minu arvates ei tule vaidlusaluseid relvade (eelnevat) luba ja registreerimist käsitlevaid sätteid tõlgendada ainult nii, nagu teeb see institutsioon. Selline tõlgendus sõltuks muide, nagu komisjon ise tunnistab, asja menetleva kohtu hinnangust, kelle eelotsusetaotluse puhul eeldatakse, et see on asjakohane.

40. Igal juhul ei ole tõstatatud küsimused hüpoteetilised ja nende lahendamiseks on vaja tõlgendada direktiivi 91/477:

– esmalt ei ole välistatud, et isegi kui Belgias ei ole olemas seda tüüpi relvade eelnevat luba ja registreerimist, tuleb hinnata, mil määral olid need üleminekukorra ettenägemiseks hädavajalikud;

– teisalt on direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kehtivuse analüüsimisel üks aspekt, mida Euroopa Kohtul tuleb selgitada: kas vastavalt sellele direktiivile enne 2017. aasta reformi kehtinud redaktsioonis kehtis paukpadruneid laskvatele tulirelvadele, mis seejärel liigitati A-klassi punktidesse 6–8, nii loa kui ka registreerimise nõue, olenemata sellest, milline on kohaldatav riigisisene kord.

B. Direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kehtivus harta artiklite 20 ja 21 seisukohast

41. Direktiivi 91/477 artikli 7 lõikega 4a kehtestatud üleminekukorra analüüsimisel tugineb eelotsusetaotluse esitanud kohus seaduse ees võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhiõiguste võimalikule rikkumisele (harta artiklid 20 ja 21).

[19] Viitan, nagu ma hiljem selgitan, poolautomaatsetele paukpadruneid laskvatele relvadele, millele kehtis selle ajani direktiivi 91/477 alusel loa nõue (B-klass), isegi kui mõnes riigis olid need tegelikult vabamüügis.

42. Harta artikliga 21 keelatud diskrimineerimine puudutab *subjektiivseid* isiklikke asjaolusid,[20] millel põhineb diskrimineeritava põhjendamatu ja kahjulik erinev kohtlemine.

43. Eelotsusetaotluses ei ole täpsustatud, mille poolest on käesoleval juhul väidetavalt tegemist sellise diskrimineerimisega. Selles esitatud argumentidest nähtub vastupidi, et võimalik erinev kohtlemine puudutab *objektiivset* elementi, nimelt (A-klassi punktide 6–8) või muude relvade (A-klassi punkt 9) omamist seoses ajalise teguriga, milleks on nende omandamise kuupäev.

44. Keskendan seega tähelepanu harta artiklile 20, mille alusel nõuab õigus võrdsusele, „et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud"[21].

45. Selleks et teha kindlaks, kas seda õigust on rikutud, tuleb esiteks hinnata, kas (muudetud) direktiivi 91/477 A-klassi punktides 6–8 nimetatud relvade omanikud olid sarnases olukorras nende relvade valdajatega, mis klassifitseeriti A-klassi punkti 9.

46. Selleks tuleb kontrollida, kas direktiivi 91/477 kohaselt kehtisid poolautomaatsete relvade omandamise ja valdamise suhtes enne direktiiviga 2017/853 tehtud muudatusi loa ja registreerimise nõuded.

1. Paukpadruneid laskvad tulirelvad enne direktiivi 2017/853

47. Menetlusse astujate seisukohad lahknevad paukpadruneid tulistavate poolautomaatsete relvade suhtes enne direktiivi 2017/853 kehtinud korra puhul:

– Belgia valitsus[22] ja nõukogu[23] väidavad, et neid müüdi vabalt ning nende jaoks ei olnud seega vaja luba ega registreerimist;

– komisjon ja parlament väidavad, et need kuulusid mõiste „tulirelvad" alla ning seega kehtis neile seda laadi relvadele kehtestatud kord[24].

[20] „[…] soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu". Lõikes 2 lisatakse kodakondsus teatava reservatsiooniga.

[21] 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, punkt 76).

[22] Tema kirjalike seisukohtade punktid 26, 33 ja 37. Belgia valitsus täpsustas kohtuistungil oma seisukohta, väites, et punktis 33 nimetatud registreerimine ei puudutanud paukpadruneid tulistavaid relvi.

[23] Tema kirjalike seisukohtade punktid 12 ja 13.

[24] Pärast seda, kui komisjon väitis, et eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav, kuna Belgias ei ole loa ega registreerimise nõuet, tunnistab ta seejärel, et paukpadruneid tulistavad relvad on „tulirelvad", millele kohaldati seega direktiivi 91/477 korda enne selle muutmist (tema kirjalike seisukohtade punkt 30).

48. Viimati nimetatud seisukoht on minu meelest väga tähendusrikas, sest see vastab direktiivi 91/477 artikli 1 lõike 1 punkti 1 mõistele „tulirelv" nii enne kui ka pärast selle muutmist direktiiviga 2017/853. See mõiste hõlmab „kaasaskantavat relvarauaga relva, mis püssirohu toimel laseb välja haavli, kuuli või lendkeha või mis on selleks ette nähtud või mida on [*kergesti*] võimalik selleks ümber ehitada […]" [25].

49. Mulle näivad menetlusse astujate seisukohtadest selles küsimuses veenvamad parlamendi seisukohad, kelle argumentidega ma nõustun. See institutsioon kinnitab, et punkti 9 lisamine A-klassi tähendab pigem juba kehtiva õigusnormi selgitamist, mitte sisuliste muudatuste tegemist. [26]

50. Ta lisab, et A-klassi punkti 9 relvad olid alguses mõeldud haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks ning need oleks vastavalt direktiivi 91/477 artikli 1 lõike 1 punktile 1 enne 2017. aasta muudatust saanud tulirelva mõiste alt välja jätta vaid mõne I lisa III osa punktides a, b ja c loetletud asjaolu [27] tõttu, millest ühtegi ei esinenud.

51. Sellega seoses väidab ta, et:

– mis puutub punkti a, siis A-klassi punkti 9 relvi on ümber ehitatud vähem radikaalselt kui nende laskekõlbmatuks muutmise korral, mis võimaldab nende toimimist kas või ainult paukpadrunite laskmiseks. Eristamine on selge, kuna A-klassi laskekõlbmatuks muudetud relvad kuuluvad erinevalt keelatud tulirelvadest C-klassi punktis 6 deklareeritavate relvade alla;

– mis puutub punktidesse b ja c, siis nendes nimetatud relvi (välja arvatud antiikrelvade jäljendused) [28] 2017. aasta reformiga ei muudetud, millest nähtub, et tegemist ei ole A-klassi punkti 9 relvadega.

52. Seega ei muutnud tulirelva ümberehitamine paukpadrunitega tulistatavaks relvaks selle algset staatust (tulirelv, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 91/477 ühtlustatud korda) vastavalt selle direktiivi artikli 1 lõike 1 punktile 1 enne selle muutmist direktiiviga 2017/853.

53. Nagu ma juba märkisin, nõustun enamjaolt nende argumentidega, mida saab mõnel määral veel tugevdada.

[25] Kohtujuristi kursiiv. Hispaaniakeelses versioonis kasutatud määrsõna „fácilmente" (kergesti) teistes vaadatud keeleversioonides ei esine (saksa keeles: „eine Kugel oder ein anderes Geschoss mittels Treibladung durch einen Lauf verschießt, die für diesen Zweck gebaut ist oder die für diesen Zweck umgebaut werden kann"; inglise keeles: „may be converted to expel a shot, bullet or projectile"; prantsuse keeles: „qui propulse des plombs, une balle ou un projectile par l'action de la combustion d'une charge propulsive, ou qui est conçue pour ce faire ou peut être transformée à cette fin"; itaalia keeles: „o può essere trasformata al fine di espellere un colpo"; portugali keeles: „que possa ser modificada para disparar balas ou projéteis" või rumeenia keeles: „sau poate fi transformată să expulzeze o alice, un glonț sau un proiectil"). Peale selle, et see teistes keeleversioonides puudub, leian ma, et ohutuse seisukohast ei ole ümberehitamise raskus või kergus sobiv asjaolu, mille järgi kvalifitseerida, kas relv on või ei ole tulirelv. Lihtne ümberehitamisvõimalus kujutab iseenesest ohtu.

[26] Parlamendi seisukohad, punkt 23. Ta märgib 7. joonealuses märkuses, et sama kehtib B-klassi punkti 8 ja C-klassi punkti 5 lisamise kohta vastavalt lubatud ja deklareeritavate relvade ümberehitamise teel saadud paukpadruneid tulistavate relvade kohta.

[27] Need olid nimelt a) lõplikult laskekõlbmatuks muudetud relvad; b) relvad, mis on mõeldud häire või märgu andmiseks, elupäästmiseks, loomatapuks, harpuunkalastuseks või tööstuslikuks või tehniliseks kasutamiseks, tingimusel et neid saab kasutada üksnes sel otstarbel, või c) antiikrelvad või nende jäljendused.

[28] Tulirelvadena, mis kuuluvad I lisa II osale vastavasse klassi, „saab neid [koopiaid] toota kaasaegse tehnika abil, mis võimaldab suurendada nende täpsust ja vastupidavust, ja seetõttu võivad sellised relvad olla ohtlikumad kui ehtsad vanaaegsed relvad" (kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs*. parlament ja nõukogu, punkt 129).

54. Paukpadrunitega tulistamiseks ümberehitatud poolautomaatsed relvad on varustatud mehhanismidega, mis olid alguses mõeldud tegeliku tulega tulistamiseks. Selles osas kuuluvad need üheselt direktiivi 91/477 artikli 1 lõike 1 punkti 1 teises lõigus enne direktiiviga 2017/853 muutmist kasutatud mõiste alla. [29]

55. Nimelt saab seda liiki „eset" ümber ehitada püssirohu toimel haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks. Kui sellel on lisaks „tulirelva väljanägemine" ja seda saab „vastavalt ümber ehitada tänu selle konstruktsioonile või valmistamismaterjalile", siis mis on selleks sobivam kui ümberehitatud originaalrelv?

56. Sama tulemuse annab võrdlemine laskekõlbmatuks muudetud relvadega. Ühes teises eelotsusetaotluses [30] on küsimus selles, kas viimati nimetatud relvad kuuluvad mõiste „tulirelvad" alla. Pooldan jaatavat vastust, olles enne märkinud, et:

– igasugusel relval on teatud „põhikomponendid". Laskekõlbmatuks muutmise eesmärk on tagada, „et kõik olulised osad on muudetud jäädavalt kasutamatuks ning et neid ei ole võimalik […] eemaldada, asendada või muuta" [31];

– need põhikomponendid ise kujutasid endast tulirelva vastavalt direktiivi 91/477 artikli 1 lõikes 1b antud määratlusele enne selle muutmist direktiiviga 2017/853 [32].

57. Kui see on nii laskekõlbmatuks muudetud relvade puhul, peab see seda enam paika nende relvade puhul, mis on ümber ehitatud nii, et nendega on võimalik tulistada paukpadruneid. Seda laadi tulistamiseks ümberehitatud poolautomaatsetes relvades jäävad põhikomponendid puutumatuks ja toimivaks, välja arvatud relvaraud. [33] See direktiiviga 2017/853 tehtud muudatus, millega täiendati põhikomponentide kataloogi (mis on sellest alates loetletud artikli 1 lõikes 2), kinnitab seda väidet. [34]

58. Kokkuvõttes oli poolautomaatsete relvade jaoks, mis olid direktiivi 91/477 muudatuse jõustumise ajal olemas ja kuulusid B-klassi ning mis liigitati pärast muudatust A-klassi punktidesse 6–8, vaja luba ja registreerimist, olenemata sellest, kas neid oli kohandatud paukpadrunite tulistamiseks või mitte.

59. Hoopis teine küsimus on see, kas liikmesriigid on oma riigisiseseid õigusnorme kehtestades sellest kriteeriumist kinni pidanud või mitte. Esitatud andmetest nähtub, et mõnes liikmesriigis (kuues, sh Belgias) see nii ei olnud. [35] See faktiline asjaolu ei saa seni esitatud asjaolusid siiski kahtluse alla seada.

[29] Direktiiviga 2017/853 tehtud muudatus ei olnud selles punktis oluline.

[30] Kohtuasi A (laskekõlbmatuks muudetud tulirelvad), mille kohta ma esitasin ettepaneku 7. juulil 2022 (C-296/21, EU:C:2022:538).

[31] Direktiivi 91/477 I lisa III osa punkt a enne direktiiviga 2017/853 muutmist.

[32] Direktiiviga 2008/51 tehtud reformiga võeti direktiivi 91/477 artikli 1 lõikesse 1b üle see, mis oli algul juba ette nähtud I lisa II osa punktis b.

[33] Tegeliku tulirelva paukpadrunite tulistamise relvaks ümberehitamise toimingud keskenduvad relvarauale. Rea tihvtide abil, mis pannakse relvaraua südamikust läbi, takistatakse lendkeha väljumist füüsiliselt, jättes samal ajal ruumi paukpadruni püssirohu põlemise gaaside väljapaiskamiseks. Üks tihvtidest tuleb paigutada padrunipessa, mistõttu see langeb kokku kuuli pesa esiosaga, et takistada tegeliku tulirelvapadruni sissepanemist ja seega vältida õnnetusi.

[34] Erinevalt teistest relvadest pärinevate põhikomponentide kombineerimise alusel relva uuesti kokkupanemisest on relva uuesti tulirelvaks tagasi muutmisel relvaraua paukpadrunite tulistamiseks tehtud kohanduste kõrvaldamise teel tagatud originaalrelva põhikomponentide täielik struktuuritugi, ilma et oleks vaja teha mingeid muudatusi või kohandusi.

[35] Seda järgis suur hulk liikmesriike. Parlament, nõukogu ja komisjon on oma vastustes Euroopa Kohtu küsimusele ühel meelel selles, et paukpadrunite tulistamise relvade omandamiseks ja valdamiseks ei olnud luba vaja ainult kuues liikmesriigis. Kohtuistungil märgiti, et riikide seadusandlike lahenduste mitmekesisus (mida kirjeldati seadusandliku kakofoonia ja kaosena) oli määrava tähtsusega lahenduses, et selgitada ja üksikasjalikumalt reguleerida seda, mis tulenes direktiivist 91/477 juba enne 2017. aasta reformi.

2. Erinev kohtlemine ja võrdsus seaduse ees

60. A-klassi punktidesse 6–8 klassifitseeritud poolautomaatsete relvade omanikke koheldakse seega erinevalt, kuigi nad on (oma õigusliku staatuse poolest) sarnases olukorras: kui neil olid ümberehitamata relvad, kohaldatakse neile pärast direktiiviga 2017/853 läbiviidud reformi direktiivi 91/477 artikli 7 lõikes 4a sätestatud üleminekukorda; kui neid relvi oli kohandatud paukpadrunite tulistamiseks, siis neile üleminekukorda kohaldada ei saa.

61. Sarnaste olukordade erinev kohtlemine on õigustatud vaid juhul, „kui see põhineb objektiivsel ja mõistlikul kriteeriumil, st kui see on kooskõlas õiguspärase eesmärgiga, mida asjasse puutuvate õigusnormidega saavutada soovitakse, ja kui erinevus on proportsionaalne selle kohtlemisega taotletud eesmärgi suhtes“ [36].

62. Kuna käesolevas asjas laieneb kehtivuse kahtlus liidu seadusandlikule aktile, „tuleb liidu seadusandjal tõendada, et selle akti põhjendusena on esitatud objektiivsed kriteeriumid, ja esitada Euroopa Kohtule tõendid, mis on vajalikud, et viimane saaks nende kriteeriumide olemasolu kontrollida“ [37].

63. Menetlusse astunud institutsioonide kirjalikud seisukohad on A-klassi punktide 6–8 relvade omanike ja A-klassi punkti 9 relvade omanike olukordade sarnasuse poolest lahknevad:

– parlament, kes küll väidab, et paukpadrunite tulistamise relvade jaoks oli enne direktiiviga 2017/853 läbiviidud reformi vaja luba, on samas seisukohal, et nende omanikud ei ole A-klassi punktide 6–8 relvade omanikega võrreldavas olukorras; [38]

– nõukogu on seisukohal, et kuna paukpadrunitega tulistamise relvade jaoks ei olnud luba ja registreerimist vaja, ei olnud nende omanikud A-klassi punktide 6–8 relvade omanikega sarnases olukorras. Ta tunnistab siiski, et direktiivi 91/477 artikli 3 kohaselt võisid liikmesriigid kehtestada rangemad eeskirjad ja loanõude;

– komisjon väidab, et miski ei takista liikmesriikidel kohelda ühtemoodi A-klassi punktide 6–8 relvi ja neidsamu relvi, kui need on klassifitseeritud A-klassi punkti 9 seetõttu, et need on kohandatud paukpadrunite tulistamiseks. Direktiiv ise ei kehtesta kohustust, mis võiks rikkuda õigust võrdsele kohtlemisele.

64. Arvestades institutsioonide seisukohtade erinevusi, arutati kohtuistungil küsimust, kas direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) artikli 7 lõikes 4a ette nähtud üleminekukorra laiendamine paukpadrunite tulistamiseks kasutatavatele relvadele oleks kahjustanud viimati nimetatud direktiiviga taotletavat avaliku julgeoleku kaitse eesmärki.

65. Mitmete nüanssidega olid institutsioonid ühel arvamusel, et üleminekukorra kehtestamisel võeti arvesse liikmesriikides seni eksisteerinud mudelite mitmekesisust. Paukpadrunite tulistamiseks kasutatavate relvade jaoks kasutati direktiivi 91/477 artikli 7 lõikes 4a ettenähtust erinevat kriteeriumi: selle asemel, et asetada kesksele kohale luba relvaklasside kaupa (nagu on

[36] 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, punkt 77).

[37] *Ibidem*, punkt 78.

[38] Kuigi ta tugineb liikmesriikide õigussüsteemide mitmekesisusele (kirjalike seisukohtade punktid 49 ja 52), kinnitas ta vastuseks Euroopa Kohtu küsimusele, et see mitmekesisus „ei saa muuta direktiivi 91/477 kohaldamisala“.

tehtud selles artiklis), eelistati lähtuda artiklis 6 sätestatud erandi tegemise võimalustest, mis võimaldab analüüsida paukpadrunite tulistamiseks ümberehitatud relva omaniku asjaolusid *ad casum*.

66. Sellel selgitusel on minu arvates vähemalt kolm nõrka külge, mis puudutavad ümberehitatud või ümberehitamata poolautomaatsete relvade omanike võrdõiguslikkust, kes on mõlemal juhul omandanud relvad seaduslikult enne 13. juunit 2017.

67. Esiteks ei õigusta õigusaktide erinevus liikmesriigi tasandil niisuguste lahenduste vastuvõtmist, mis eiravad direktiivi 91/477 (ühtset) kohaldamisala enne selle muutmist direktiiviga 2017/853.

68. Teiseks ei takistanud miski kohaldada nõuetekohaste ettevaatusabinõudega üleminekukorda paukpadrunite tulistamiseks ümberehitatud poolautomaatsete relvade valdajatele, tingimusel et (liikmesriikides, kus neile ei kehti loanõuet) omanikud registreerivad need relvad nõuetekohaselt. See lahendus, millele ma hiljem viitan, oleks vältinud nende relvade omanike ootamatut oma valdusest ilmajätmist liikmesriikides (enamik), kus kehtib eelneva loa kord.

69. Kolmandaks ei paranda direktiivi 91/477 artiklis 6 sätestatud korra kasutamine ebavõrdsust. On tõsi, et see direktiiv, mida on muudetud direktiiviga 2017/853, nägi pärast A-klassi tulirelvade keelu kehtestamist (artikli 6 lõiked 2–7) ette erikorra. Selles on sätestatud:

– üldreegel (lõige 1) on keelata „A-klassi tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona omandamine ja valdamine“, kusjuures liikmesriigid peavad tagama, et „need […], mille valdamine on ebaseaduslik ja rikub kõnealust keeldu, konfiskeeritakse“;

– erandite alusel võib teatavatel juhtudel anda A-klassi tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona jaoks loa.[39] Seega on antud kaalutlusruum, et vähendada keelu mõju nende relvade teatud valdajatele, et tagada nimetatud keelu proportsionaalsus.

70. Isegi nii ei kuulu paukpadrunite tulistamiseks ümberehitatud poolautomaatsed relvad direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) artiklis 6 ette nähtud erandite alla. Täpsemalt:

– kavatsus neid isiklikuks kaitseks kasutada ei ole piisav, et nende valdamise keelust kas või ajutiselt erand teha;

– erandit ei kohaldata ka sportlaskjate suhtes, kes soovivad A-klassi punkti 9 relvad alles jätta, sest artikli 6 lõige 6 piirab erandit, mistõttu see hõlmab ainult A-klassi punktide 6 ja 7 relvi.

71. Seega, isegi kui artikkel 6 kõrvalekallet mõnevõrra pehmendab, ei lahenda see seda täielikult, mis kinnitab, et vaidlus toimub direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a üleminekukorra enda raames.

[39] Vt kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 122. Need erandlikud load, mis antakse avaliku julgeoleku ja korraga seotud relvade identifitseerimise, registreerimise, ladustamise, hoidmise ja kontrollimise ettevaatusabinõude tingimustel, antakse i) „[e]lutähtsa taristu, kaubalaevade, väärtuslike konvoide ja tundlike rajatiste turvalisuse tagamise eesmärgil, samuti riigikaitse, hariduslikel, kultuurilistel, teaduslikel ja ajaloolistel eesmärkidel“; ii) „kollektsionääridele“; iii) „relvakaupmeestele ja vahendajatele“; iv) „muuseumidele“ ja v) „sportlaskjatele“.

72. Minu arvates on probleemi lahendamiseks määrav relvade võrdlemine. Kui ühed (mis kuuluvad A-klassi punktidesse 6, 7 või 8) on täiesti toimivad ja nendega saab tulistada kuule või lendkehi, siis teised (A-klassi punkt 9) ainult panevad gaase plahvatama ja paiskavad gaasi välja. Esimesed kujutavad endast tegelikku ohtu, teised algsel kujul taastamise korral potentsiaalset ohtu.

73. Ohutuse seisukohast on seega objektiivselt mõistlik ja proportsionaalne see, kui A-klassi punkti 9 relvadele kehtib vähem range kord kui A-klassi punktide 6–8 relvadele. Seaduslik lahendus on seevastu täiesti vastupidine.

74. Kindlasti esineb oht, et paukpadrunite tulistamiseks kasutatavad poolautomaatsed relvad võidakse ümber ehitada püssirohu toimel kuuli või lendkeha väljalaskmiseks. Seega on nende liigitamine A-klassi (st nende keelamine) mõistlik. Avaliku julgeoleku kaitse eesmärk oli direktiivi 2017/853 põhjenduse 20 kohaselt A-klassi punkti 9 kasutuselevõtul määrava tähtsusega eesmärk.

75. Ent A-klassi punkti 6, 7 või 8 poolautomaatsed relvad kujutavad endast – nagu ma märkisin – vähemalt sama ohtu: ilma et neid oleks vaja ümber ehitada, võivad need iseenesest tulistada kuule või lendkehi (piiratud arvul). Nende klassifitseerimine keelatud relvade A-klassi oli seega samuti mõistlik.

76. Kordan, et avaliku julgeoleku eesmärgi seisukohast on vähem loogiline, et kõige ohtlikumate (ümberehitamata poolautomaatsete) relvade puhul on lubatud nende valdamine ajutiselt, samas kui sama üleminekukorda ei lubata selliste relvade puhul, mis on teoreetiliselt vähem ohtlikud, kuna need on ümber ehitatud paukpadrunite tulistamise relvadeks.

77. Menetlusse astunud institutsioonid väidavad oma kirjalikes seisukohtades, et kuna paukpadrunite tulistamise relvi ei ole enne registreeritud, takistab see olemasolevate relvade kontrollimist. Ma ei usu siiski, et see selgitus on rahuldav:

– esiteks seetõttu, et direktiiv 91/477 näeb algusest peale ette deklareerimata relvade registreerimise. Direktiivi artikli 8 lõike 1 teine lõik kohustab liikmesriike nägema „ette kõikide C-klassi kuuluvate ja praegu nende territooriumil asuvate varem deklareerimata tulirelvade kohustusliku deklareerimise ühe aasta jooksul käesoleva direktiivi ülevõtmise siseriiklike õigusaktide jõustumisest“. Sama mehhanismi oleks võinud laiendada teiste klasside relvadele, eelkõige A-klassi punkti 9 relvadele;

– teiseks, kuna see selgitus ei kehti liikmesriikide (enamik) kohta, kus kehtib seda tüüpi relvadele loa- ja registreerimiskord;

– kolmandaks ei ole esitatud ühtegi põhjendust takistuste kohta, mis oleksid ilmnenud deklareerimise ja registreerimise üleminekuperioodi kehtestamise tõttu vähem piirava alternatiivina kui igasuguse üleminekukorra puudumine.[40]

78. Kokkuvõttes leian, et direktiivi 91/477 artikli 7 lõige 4a on seaduse ees võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus, kuna see kohtleb sarnaseid olukordi ilma mõistliku põhjenduseta erinevalt.

[40] Asjaomased institutsioonid ei esitanud kohtuistungil selle kohta ühtegi rahuldavat selgitust peale selle, et direktiivi 91/477 artiklis 6 on ette nähtud lahendus.

79. Kui Euroopa Kohus nõustub minu hinnanguga, ei ole vaja analüüsida, kas see säte on kooskõlas harta artikli 17 lõikega 1 ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega. Juhuks kui ta minuga ei nõustu, analüüsin neid lühidalt.

C. Direktiivi 91/477 artikli 7 lõike 4a kehtivus harta artikli 17 lõike 1 seisukohast

80. Eeldus on, et niisuguste A-klassi punktide 6–8 relvade omandajatel, mis on enne 13. juunit 2017 ümber ehitatud paukpadrunite tulistamise relvadeks, on keelatud neid isegi ajutiselt oma valduses hoida. Kahtlus seisneb selles, kas selline omandiõiguse riive on mõistlikult põhjendatud või, vastupidi, ebaproportsionaalne.[41]

81. Sama probleem tõstatati kohtuasjas, milles tehti otsus Tšehhi Vabariik *vs.* parlament ja nõukogu. Olles meenutanud harta artikli 17 lõiget 1 käsitlevat kohtupraktikat,[42] kinnitas Euroopa Kohus selles kohtuotsuses, et direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) I lisa II osa A-klassi punktides 6–8 ette nähtud poolautomaatsete tulirelvade keeld ei kujuta endast nende valdajate omandiõiguse ebaproportsionaalset riivet.

82. Selle otsuseni viinud põhjused olid sisuliselt järgmised:

– üleminekukord kehtestati direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) artikli 7 lõikega 4a põhjusel, et see direktiiv „ei kohusta […] sundvõõrandama selliste relvade valdajatelt relvi, mis on omandatud enne selle direktiivi jõustumist“[43];

– keeld „piirdub […] põhimõtteliselt asja suhtes omandiõiguse tekkimise vältimisega, ja teisest küljest kaasneb sellega hulk direktiivi 91/477 […] artikli 6 lõigetes 2–6 ette nähtud erandeid […]“[44].

83. Esimene nendest põhjustest ei esine A-klassi punktides 6–8 kirjeldatud poolautomaatsete tulirelvade puhul, mis on ümber ehitatud paukpadrunite tulistamiseks ja mis kuuluvad A-klassi punkti 9 alla. Kuna nende jaoks mingit üleminekukorda ei ole, siis loetakse need, mis on seaduslikult omandatud *enne* 13. juunit 2017, ilma lähemalt täpsustamata keelatuks ja need tuleb konfiskeerida.

84. Teise põhjuse kohta olen juba väitnud, et direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) artikkel 6 ei korva puudusi, kuna see välistab seadustamise võimaluse paukpadrunite tulistamise relvade oluliste kategooriate puhul, mis on küll seaduslikus valduses, kuid mida ei ole selles artiklis ette nähtud. Neil juhtudel konfiskeeritakse omanikelt enne 13. juunit 2017 seaduslikult omandatud paukpadrunite tulistamise relvad viivitamatult, ilma üleminekukorrata, ning hüvitist maksmata.

85. On tõsi, et liidu seadusandja võib eelnevalt ja seaduslikult omandatud tulirelvade omandiõiguse säilitamise võimaluse välistada, võttes arvesse „omandi kasutamise reguleerimisega üldistes huvides harta artikli 17 lõike 1 kolmanda lause tähenduses“[45].

[41] Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul võib tegemist olla *de facto* sundvõõrandamisega, mis täieliku ja eelneva hüvitise puudumise korral rikub harta artikli 17 lõiget 1.

[42] Ta tuvastas, et kuigi see „ei kehtesta omandi äravõtmise absoluutset keeldu“, „näeb see säte siiski ette, et äravõtmine võib toimuda üksnes üldistes huvides, seaduses ettenähtud juhtudel ning omandi kaotuse eest õigeaegse ja õiglase hüvituse maksmisega“.

[43] Kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 135.

[44] *Ibidem*, punkt 136.

[45] *Ibidem*, punkt 137.

86. Kui ta aga otsustab seda teha eelnevalt ja seaduslikult omandatud relvadega, mille puhul ei ole ilma üldiste erandite kohaldamiseta muud võimalust kui relvadest loobuda või muuta need lõplikult laskekõlbmatuks, ei ole omandiõiguse tagamist järgitud.

87. Selle tagatise saab säilitada üksnes juhul, kui omanikule makstakse hüvitist, mida direktiivis 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) ette nähtud ei ole.

88. Üks menetlusse astunud institutsioonidest soovitab jätta vastutuse liikmesriikide kanda, väites, et neil tuleb tagada direktiivide nõuetekohane ülevõtmine ja et direktiivi 91/477 (muudetud direktiiviga 2017/853) ülevõtmisel võisid nad kehtestada hüvitisi. [46]

89. See seisukoht võib olla õige, kui liidu õigusnorm jätab liikmesriikidele kaalutlusruumi, mitte aga siis, kui – nagu käesolevas asjas – direktiivi 91/477 artikli 6 ja artikli 7 lõike 4a koostoimest tulenevalt ei ole lubatud teatavaid paukpadrunite tulistamiseks ümber ehitatud poolautomaatsete relvade klassi relvi jätkuvalt seaduslikult valduses hoida.

D. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõte

90. „Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt eeldab õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, et liidu pädevad asutused on huvitatud isikule andnud kinnitatud ja usaldusväärsetest allikatest pärit konkreetsed, tingimusteta ja ühtelangevad tagatised. See õigus on nimelt igal õigussubjektil, kellel liidu institutsioon, organ või asutus on konkreetseid tagatisi andes tekitanud põhjendatud lootusi. Niisuguse tagatisena on käsitatav mis tahes vormis edastatud konkreetne, tingimusteta ja ühtelangev teave“ [47].

91. Sarnaselt kolme selles kohtuasjas menetlusse astunud institutsiooniga (parlament, nõukogu ja komisjon) leian ma, et eelotsusetaotluses ei ole nimetanud ühtegi tagatist, mille on liidu seadusandja või muud ametivõimud andnud direktiivi 91/477 A-klassi punkti 9 kuuluvate relvade omanikele, et anda alust ootusele, et nad võivad üleminekukorra abil säilitada enne 13. juunit 2017 omandatud relvad.

92. Vastupidi, direktiiviga 2017/853 läbiviidud reformile eelnenud uuringutest ilmnesid erinevused liikmesriikide õigusnormides, mis käsitlevad direktiivi 91/477 kohaldamist, ning neis soovitati näha ette ühtsed kriteeriumid hoiatusrelvade ja akustiliste relvade jaoks, et takistada nende ümberehitamist töötavateks tulirelvadeks. [48]

93. Kuigi direktiivi 91/477 artiklit 3 arvestades oli tulirelvade valduse tingimuste karmistamine üldiselt ette teada, näitasid reformile vahetult eelnenud juhtumid konkreetselt seda tendentsi.

[46] Nii väitis kohtuistungil konkreetselt Euroopa Parlament.

[47] 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97).

[48] Vt kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 87 ja 89, ning komisjoni 18. novembri 2015. aasta aruanne nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiivi 91/477/EMÜ (relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta), mida on muudetud 21. mai 2008. aasta direktiiviga 2008/51/EÜ, REFITi kohane hindamine“ (COM(2015) 751 (final)).

V. Ettepanek

94. Eespool esitatut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Cour constitutionnelle'ile (konstitutsioonikohus, Belgia) järgmiselt:

Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/853, artikli 7 lõige 4a rikub Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 17 ja 20 osas, milles:

sellega ei ole liikmesriikidel lubatud laiendada I lisa II osa A-klassi punktides 6–8 nimetatud poolautomaatsete tulirelvade suhtes ette nähtud üleminekukorda nendelesamadele relvadele, mis on ümber ehitatud paukpadrunite laskmiseks ja mis on klassifitseeritud sama direktiivi I lisa II osa A-klassi punkti 9, ega näha nende jaoks ette analoogset korda.

Seadus ei näe seaduslikult omandatud relvade omandi- ja kasutusõiguse äravõtmise eest ette hüvitist, kui nende omanikel ei ole võimalik kasutada direktiivi 91/477 artiklis 6 ette nähtud erandlikku loa saamise võimalust.